
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ספרות ופסיכואנליזה - 19222

תאריך עדכון אחרון 04-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ספרות כללית והשוואתית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' אילנה פרדס

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mspardes@mscc.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קו התפר בין הספרות והפסיכואנליזה הוא אחד מקווי התפר הבינתחומיים הפורים ביותר בעשורים האחרונים. נפתח בדיון בנקודות המפגש בין פירוש החלומות הפרוידיאני וייצוג חלומות בספרות ונמשיך משם למושגים פסיכואנליטיים שהפכו למרכזיים בביקורת הספרות – מהאלבית ועד לסוגית האבל והמלנכוליה. תשומת לב מיוחדת תוקדש לתגובות של סופרים כגון קפקא, ש"י עגנון ווירג'יניה וולף לתובנות פסיכואנליטיות ולכתבים פרוידיאנים המסתמכים על יצירות ספרות. נעסוק כמו כן במגוון של סרטים המתכתבים עם התיאוריות של פרויד.

מטרות הקורס:

להקנות לתלמידים כלים לבחינת הדיאלוג בין יצירות ספרות ובין עולם המושגים הפסיכואנליטי

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

תוצרי למידה: העמקה בממד הפסיכולוגי של יצירות ספרות
כמו גם לימוד מושגים מרכזיים
בתחום הפסיכואנליזה

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

פרופ' אילנה פרדס
החוג לספרות כללית והשוואתית
סמסטר ב, 2024

ספרות ופסיכואנליזה

קו התפר בין הספרות והפסיכואנליזה הוא אחד מקווי התפר הבינתחומיים הפורים ביותר בעשורים האחרונים. נפתח בדיון בנקודות המפגש בין פירוש החלומות הפרוידיאני וייצוג חלומות בספרות ונמשיך משם למושגים פסיכואנליטיים שהפכו למרכזיים בביקורת הספרות – מהאלבית ועד לסוגית הטראומה. תשומת לב מיוחדת תוקדש לתגובות של סופרים כגון ש"י עגנון ווירג'יניה וולף לתובנות פסיכואנליטיות ולכתבים פרוידיאנים המסתמכים על יצירות ספרות.

12.3 – מבוא – הדיאלוג בין הספרות ובין הפסיכואנליזה

קטעים נבחרים מתוך ההקדמה של שושנה פלמן:

Felman Sh. (ed.), *Literature and Psychoanalysis – The Question of Reading Otherwise*, Baltimore-London: John Hopkins Press, 1981.

- 19.3- פרויד - "פירוש החלום" - החלום של אירמה
פרויד, זיגמונד, פירוש החלום, תרגום: רות גינזבורג, תל-אביב: עם עובד, 2007. פרק 2, 146-175
ההקדמה מאת רות גינזבורג לפירוש החלום, 11-39
26.3 - פרויד - "פירוש החלום" - אדיפוס
"פירוש החלום" - 262-277.
סופוקלס - "אדיפוס המלך"
קטעים נבחרים מתוך:
Vered Lev Kenaan, *The Ancient Unconscious - Psychoanalysis and the Ancient Text*,
Oxford: Oxford University Press, 2019.
4.2- ש"י עגנון: "שבועת אמונים" - גראדיווה בארץ ישראל
-- פרויד, זיגמונד, "השגינות והחלומות בסיפור "גראדיווה" של ו' ינסן [1907]", בתוך: כתבי זיגמונד
פרויד, כרך ב, מסות נבחרות א, תרגום: חיים בר, תל-אביב: דביר, תשכ"ו, עמ' 31 - 92.
-- ש"י עגנון, "שבועת אמונים", בתוך: כל סיפוריו של שמואל יוסף עגנון, כרך שביעי, עד הנה, ירושלים:
שוקן, תשכ"ז, עמ' רטז-רצח.
אילנה פרדס, "בוטניקת האהבה של רכניץ: שירת האצות", אוהבים מוכי ירח, ירושלים, מוסד ביאליק,
פרק 3. (רשות)
4.9- "האלבית" - הזרות הביתית וחזרות כפיתיות: פרויד והופמן
פרויד, "האלבית", תרגום: רות גינזבורג, תל-אביב: רסלינג, 2012
את"א הופמן - "איש החול"
16.4- "אבל ומלנכוליה": פרויד, שייקספיר וקיטס
פרויד, "אבל ומלנכוליה", תרגום: אדם טננבאום, תל אביב: רסלינג, 2008
שייקספיר - המלט
ג'ון קיטס, "אודה לזמיר" ו"אודה על מלנכוליה"
רות רונן, "המלנכוליה של המלט", מכאן, גליון י"ט, 190-205 (רשות).

חופשת פסח
30.4
שושנה פלמן - טראומה, זיכרון ועדות.
פלמן, שושנה, לאוב, דורי, עדות: משבר העדים בספרות, בפסיכואנליזה ובהיסטוריה, תרגום: דפנה רז,
תל אביב: רסלינג, 2008, עמ' 13 - 66.
-- שירים נבחרים מאת אבות ישורון ופאול צלאן
5.7 טראומה זיכרון ועדות בקולנוע - "הירושימה האובת" - מרגריט דיראס
קאת' קארות, חוויה נאלמת - טראומה, נרטיב והיסטוריה (תרגמה מאנגלית מ' בר), תל אביב:
רסלינג 2022, פרק 2
21.5- וירג'יניה וולף - אל המגדלור - זרם התודעה
28.5 - וירג'יניה וולף - אל המגדלור - תהליכי אבל ואמנות
וולף, וירג'יניה, אל המגדלור, תרגום: ליה נירגד, תל אביב: פן - ידיעות אחרונות, 2009.
Elizabeth Abel, *Virginia Woolf and the Fictions of Psychoanalysis* (Chicago: Chicago
University Press, 1989), Chapter 3.
6.4- פרויד - "תרבות בלא נחת" - תשוקות, אלימות ורגשות אשם בהקשר הקולקטיבי
25.6 - סיכום ופרזנטציות

חובות הקורס:
נוכחות והשתתפות פעילה

קריאה שוטפת של חומר הקריאה משיעור לשיעור
תרגילי הכנה
מבחן בית
שעות קבלה: בתיאום מראש

חומר חובה לקריאה:
חומר הקריאה כלולה ברשימת הנושאים

חומר לקריאה נוספת:
לא רלוונטי

מרכיבי הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
10 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות: